

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ตามบัญชีทะเบียนสมาชิกจำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 124 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรอิสระ ทั้ง 11 ตัว และตัวแปรตาม 1 ตัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

จากกลุ่มตัวอย่าง 124 คน พบว่า ส่วนใหญ่ อายุ อยู่ในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.90 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.70 และพื้นที่เพาะปลูก ส่วนใหญ่มีพื้นที่ 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.30

2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากกรณีมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้งหมด 11 ตัวแปร มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากกรณีมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 10 ตัวแปร โดยผู้วิจัยแยกการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากกรณีมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากกรณีมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากกรณีมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ตัวแปร โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรกร (X_{11} Beta = .738)

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_7 Beta = .621)

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร (X_{10} Beta = .168)

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_4 Beta = .089)

2.1.5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (X_5 Beta = -.057)

2.1.6 การศึกษา (X_2 Beta = -.126)

2.1.7 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน (X_3 Beta = -.192)

2.1.8 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_8 Beta = -.229)

ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรในตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 83.33 ซึ่งสามารถถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

$$Y = .145 + .022 X_1 - .233 X_2 + .003 X_3 + \dots .076 X_4 + .043 X_5 + .011 X_6 + .615 X_7 - .212 X_8 - .154 X_9 + .147 X_{10} + .612 X_{11}$$

$$Z = .025Z_1 - .126Z_2 + .002Z_3 + .089Z_4 - .057Z_5 + .014Z_6 + .621Z_7 - .229Z_8 - .192Z_{10} + .738Z_{11}$$

เมื่อ Y และ Z เท่ากับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ จำนวน 3 ตัวแปร ดังนี้ อายุ (X_1 Beta = .025) พื้นที่เพาะปลูก (X_3 Beta = .002) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_6 Beta = .014)

3. ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วม จากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรกร การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมในการประสานงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผน และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่คิดว่าควรมีการปรับปรุงในการปฏิบัติงาน ดังนี้ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การพัฒนาหรือการจัดส่งน้ำควรเป็นไปอย่างทั่วถึงในพื้นที่การเกษตร อีกทั้งการจัดลำดับความสำคัญ และความต้องการของเกษตรกร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม คือ การดำเนินการในการวางแผนงานให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง การใช้น้ำร่วมกับทาง ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชลประทานที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ใช้น้ำ และมีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประสานงาน การให้บริการในการจัดส่งน้ำของ ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ควรให้ความถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปราย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ตัวแปร คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรกร การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การศึกษา การมีส่วนร่วมในการประสานงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรกร มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่ทางฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มีการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำ มีการอบรม หรือ ส่งเสริมการรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร การศึกษาดูงาน เป็นการพัฒนาให้เกษตรกรใช้น้ำเพื่อการเกษตรที่คุ้มค่าเกิดประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงานของ ทางฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ได้ทราบว่าการดำเนินงานประสบผลสำเร็จมาเพียงใด เป็นสิ่งที่บ่งบอกประสิทธิภาพการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัย ชีรพล คุปตานนท์ (2530 : 67) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่า การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ให้บรรลุสำเร็จ การที่บุคลากรมีความรู้ความสามารถยอมเข้าใจถึงปัญหา สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดจึงมีความสัมพันธ์

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในควมมีประสิทธิภาพของการจัดการบริหารส่งน้ำให้เกษตรกร ได้อย่าง

ทั่วถึง เกษตรกรย่อมมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดว่าทางฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ตัดสินใจส่งน้ำอย่างไร

สอดคล้องกับงานวิจัย บุญยงค์ ปิยะศิรินันท์ (2535 : 160-163) พบว่าการจัดระเบียบในการส่งน้ำว่าจะมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายด้วยกัน แต่บทบาทหน้าที่ที่จะแตกต่างกัน หน้าที่หนึ่งฝ่ายใดทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ การบริหารงานชลประทานย่อมบกพร่องในคุณภาพเจ้าหน้าที่ชลประทานนั้นทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษาและถ่ายทอดความรู้ ส่วนเกษตรกรมีบทบาทสำคัญในการให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตกลงกัน เกษตรกรต้องมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบการส่งน้ำอย่างเต็มที่ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกมาตรการในการจัดระเบียบการส่งน้ำและบำรุงรักษาเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ควรมีความรู้ ความเข้าใจ วิชาการด้านส่งน้ำและบำรุงรักษา ความต้องการน้ำของพืชธรรมชาติของพืชที่ปลูกเทคนิคการปลูก การตลาด เพื่อสามารถให้ความเห็น และตัดสินใจเลือกระบบ การเพาะปลูกที่ตนพอใจได้อย่างเหมาะสม โดยมีใช้การพึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียวตามความเคยชินแบบดั้งเดิมจนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาฐานะของตนเอง แต่ความลึกซึ้งเนื้อหาวิชาหรือภารกิจบางอย่างอาจยังคงเป็นภารกิจของเจ้าหน้าที่ในการให้การสนับสนุน เช่น การเปิด-ปิด บานตัวหลัก เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสาธารณประโยชน์ต้องอาศัยการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นกลางถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินงานที่มีผลกระทบที่สำคัญต่อการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของเกษตรกรจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ เช่น การสำรวจความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร เพื่อเป็นการเก็บเป็นข้อมูลในการจัดเก็บน้ำไว้จ่ายให้เพียงพอในการเกษตร

ด้านการศึกษา มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาของเกษตรกรก็เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของ

การจัดการชลประทานของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม คือ การศึกษาเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับมาจากการศึกษาของเกษตรกรทำให้มีความรู้ที่สามารถมาพัฒนาในภาคการเกษตรของตน และเป็นการเข้าใจถึงการดำเนินงานของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่จะต้องบริหารงานกับเกษตรกรในหลายระดับการศึกษา

สอดคล้องกับงานวิจัย ศุภชัย วิมานไพจิตร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

สอดคล้องกับงานวิจัย สาธิต คลมาดี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สอดคล้องกับงานวิจัย กาญจนา เคนทวย (2545 : 115-116) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียน คือ ระดับการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในการประสานงาน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการใช้น้ำของเกษตรกรนั้นการในบางครั้งสภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรแต่ละที่มีความจำเป็นที่แตกต่างกัน การประสานงานกับทางฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จึงเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งเพื่อให้พืชผลทางการเกษตรได้ผลผลิตที่คุ้มค่า

สอดคล้องกับงานวิจัย ชีรพล คุปตานนท์ (2530 : 67) พบว่า การประสานงานมีความสัมพันธ์ต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัย

ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการวางแผนในการดำเนินงานของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งถ้าทุกคนได้ร่วมวางแผนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรหรืองานต่าง ๆ ของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ก็จะทำให้การทำงานมีความชัดเจนมีเป้าหมายในการที่จะไปถึงความสำเร็จนั้น ๆ เช่น การวางแผนการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้ง ที่ต้องอาศัยการร่วมวางแผนในการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยและมีการแบ่งปันน้ำกัน

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ อายุ พื้นที่เพาะปลูก และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2. ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลดังกล่าวจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นได้ว่าในการดำเนินงานของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มีความพยายามในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากเกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในการเกษตรกรรม เช่น การกำจัดวัชพืชที่กีดขวางทางน้ำ การร่วมกับเกษตรกรในการซ่อมแซมทางน้ำ แต่ด้วยงบประมาณที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้รับความจัดสรรมาเพื่อแก้ไขปัญหาไม่เพียงพอ ระบบการเบิกจ่ายงบประมาณก็ล่าช้า และความเข้าใจของเกษตรกรผู้ใช้น้ำที่รอเพียงหน่วยงานของภาครัฐมาแก้ไขปัญหาจึงส่งผลต่อการวิจัย

สอดคล้องกับงานวิจัย ประทีป เรืองมาลัย (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานของโครงการชลประทานเขื่อนแม่กวางอุดมธารา ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับผลการวิจัย เกลิมเกียรติ โภธิกุล (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่งานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอในเขต รับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอในเขตรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในหลาย ๆ ประเด็นในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร เป็นไปได้ว่าในการบริหารงานของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องวางแผนอย่างไรเพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้อย่างเต็มที่ คือ การดำเนินการในการวางแผนงานความให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการใช้น้ำร่วมกับทางฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 การให้บริการในการจัดส่งน้ำของฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ควรให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ในส่วนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส และยุติธรรม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลในการจัดสรร งบประมาณในการพัฒนาชลประทาน ที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ใช้น้ำและมีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน และการจัดส่งน้ำควรเป็นไปอย่างทั่วถึงในพื้นที่การเกษตร อีกทั้งควรจัดลำดับความสำคัญและความต้องการของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการชลประทาน จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะบางประการอันอาจเป็นประโยชน์ ดังนี้

1.1 ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ควรมีจัดส่งน้ำตามจัดลำดับความสำคัญในการส่งน้ำให้เกษตรกร มีการวางแผนและทำความเข้าใจในการให้เกษตรกรมีส่วนร่วมที่ชัดเจน

1.2 ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ควรมีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ เช่น การประชาสัมพันธ์การใช้จ่ายงบประมาณ รายรับรายจ่ายให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำได้ทราบเพื่อความเข้าใจในงบประมาณที่มีในการบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการชลประทาน ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY